

Taalcoaching: meer dan taal alleen

Een waarderingsonderzoek van het
project Taalcoach voor inburgeraars

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

SAMENVATTING WAARDERINGSONDERZOEK PROJECT TAALCOACH

Deze samenvatting geeft de belangrijkste uitkomsten weer van het waarderingsonderzoek van het project Taalcoach dat RegioPlan in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft uitgevoerd. Met het onderzoek is inzicht verkregen in de bijdrage die het project levert aan de effectiviteit van inburgering, sociale cohesie en de betrokkenheid bij inburgering.

Achtergrond

Inburgering is een belangrijke eerste stap in het integratieproces van nieuw- en oudkomers in de Nederlandse samenleving. De verantwoordelijkheid voor een succesvolle inburgering ligt vooral bij de inburgeraar zelf. Tegelijkertijd is betrokkenheid van de ontvangende samenleving onontbeerlijk voor succesvolle integratie. Met het Deltaplan inburgering wilde het kabinet een extra impuls geven aan de betrokkenheid van Nederlandse burgers bij de inburgering en een aanvulling bieden op de inburgeringscursus, door het inzetten van taalcoaches. Taalcoaches zijn vrijwilligers die gedurende een halfjaar tot een jaar, één à twee uur per week de Nederlandse taal oefenen met een inburgeraar en samen met hen op ontdekkingstocht gaan in de woonplaats van de inburgeraar. Het project kent drie doelen:

- de effectiviteit van inburgering verhogen door de taal te oefenen in de praktijk;
- bijdragen aan de sociale cohesie in de samenleving door inburgeraars en taalcoaches aan elkaar te koppelen;
- met de vrijwillige inzet van taalcoaches de betrokkenheid van individuele burgers en maatschappelijke organisaties bij inburgering stimuleren.

Het project Taalcoach is langs twee sporen vormgegeven. Allereerst door gemeenten de mogelijkheid te geven middelen aan te vragen voor het uitvoeren van het project in hun gemeente. Ten tweede heeft de toenmalige minister van Wonen, Wijken en Integratie een convenant gesloten met vijf maatschappelijke organisaties (Humanitas, Gilde SamenSprak Nederland, het Nederlandse Rode Kruis, Landelijk Netwerk Thuislesorganisaties en VluchtelingenWerk Nederland) ter ondersteuning van lokale vrijwilligersorganisaties die het project uitvoeren.

In totaal hebben 217 gemeenten zich aangemeld voor het project en zijn er tot heden ruim 9000 taalkoppels gerealiseerd. De landelijke ambitie is om in de periode 2009-2011 ruim 19.000 taalkoppels te realiseren.

Het ministerie van BZK en de convenantpartners hebben RegioPlan gevraagd door middel van kwalitatief onderzoek inzicht te geven in de effectiviteit van het project Taalcoach. Welke bijdrage levert het project aan de drie gestelde doelen en hoe waarderen de betrokken partijen het project?

Onderzoeksaanpak

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden, zijn twaalf gemeenten geselecteerd. Zowel grote als kleine gemeenten zijn in deze selectie vertegenwoordigd. Ook zijn gemeenten geselecteerd die de gestelde ambitie gemakkelijk behalen en gemeenten die hiermee meer moeite hebben. In de geselecteerde gemeenten zijn alle betrokken partijen benaderd voor het onderzoek.

De taalcoaches zijn bevroegd door middel van een internetenquête. Via de lokale projectleiders zijn naar schatting achthonderd vrijwilligers aangeschreven. Bijna vierhonderd taalcoaches hebben de enquête ingevuld. De groep inburgeraars is via lokale projectleiders en de vrijwilligers bereikt. In vijf gemeenten zijn bijna dertig inburgeraars bevroegd via een face-to-face-interview. De lokale projectleiders van de uitvoerende organisaties, de betrokken beleidsambtenaren en vertegenwoordigers van taalaanbieders in de geselecteerde twaalf gemeenten zijn telefonisch geïnterviewd.

Conclusie: meer dan taal alleen

Het project Taalcoach levert niet alleen een bijdrage aan de taalvaardigheid van inburgeraars. Het boekt ook resultaten op het gebied van de sociale cohesie en de betrokkenheid bij inburgering. Het project voorziet in een duidelijke behoefte met een beperkte investering. We lichten hieronder deze belangrijkste bevindingen toe.

Zelfvertrouwen en taalvaardigheid van inburgeraars vergroot

De ontmoetingen tussen taalcoach en inburgeraar zijn sterk op taal gericht. Dit sluit ook aan bij de verwachtingen en behoeften van de taalkoppels. De taalcoaches willen graag hun kennis overbrengen en de inburgeraars willen hun Nederlands verbeteren. De taalcoaches vormen een belangrijke aanvulling op de inburgeringscursussen. Ook de taalaanbieders beamen dit. Door het een-op-eencontact tussen taalcoach en inburgeraar is er alle ruimte voor de specifieke taalbehoefte van de inburgeraar. Hierdoor neemt het zelfvertrouwen en de zelfredzaamheid van de inburgeraar toe. Door het grotere zelfvertrouwen durft de inburgeraar meer Nederlands te spreken en meer naar buiten te treden. Alle betrokken partijen ervaren een verbetering van de taalvaardigheid. De inburgeraar raakt ook gemotiveerd om de taal nog beter te leren en de inburgering af te ronden en door te leren na inburgering.

Een positiever beeld van inburgering en inburgeraars

Het project levert een positieve bijdrage aan de beeldvorming over migranten en vluchtelingen. Het project biedt een laagdrempelige mogelijkheid voor de taalkoppels om te komen tot uitwisseling en het kennismaken met elkaars cultuur. De vrijwilligers krijgen door hun ontmoetingen meer begrip voor de vaak moeilijke situatie van anderstaligen. Ook merken zij dat het niet eenvoudig is om de taal te leren en sociale contacten aan te gaan als anderstalige. Deze bevinding geldt vooral voor vrijwilligers die voorheen weinig contact hadden met deze groep.

Er ontstaat in veel gevallen wel een duurzaam contact tussen de taalcoach en het taalmaatje. Het contact blijft echter in de meeste gevallen beperkt tot het taalkoppel. De organisaties proberen wel door koppelingen tussen buurtgenoten en het stimuleren van activiteiten buitenshuis de sociale cohesie te vergroten.

Een brede groep betrokken vrijwilligers

Het project spreekt een brede groep vrijwilligers aan. Zowel jongeren als ouderen, werkenden, gepensioneerden en studenten kiezen ervoor zich op te geven als vrijwillige taalcoach. Het project Taalcoach heeft een duidelijk effect op de betrokkenheid van vrijwilligers bij de inburgering. Het project bereikt namelijk ook vrijwilligers die voorheen niet betrokken waren bij activiteiten rondom inburgering, migranten en vluchtelingen. Dit type vrijwilligerswerk spreekt aan omdat het een beperkte tijdsinvestering vraagt, een flexibele inzet mogelijk maakt en een duidelijk omschreven doel heeft. Het blijkt dat veel autochtonen zich aangesproken voelen om aan de slag te gaan met taal.

Voorziet in behoefte met beperkte investering

Het project voorziet duidelijk in een behoefte van zowel inburgeraars als vrijwilligers. Het levert beide partijen veel op en daarbij vraagt het slechts om beperkte investeringen. Vrijwilligers willen graag iets doen met taal en een positieve bijdrage leveren aan integratie. De inburgeraars hebben grote behoefte aan extra ondersteuning bij het leren van de taal. Het project Taalcoach is nodig om beide partijen bij elkaar te brengen en begeleiding te bieden. Vooral in de beginfase is er behoefte aan ondersteuning.

Aanbevelingen: oog op een vervolg

Het project loopt goed en de betrokken partijen zijn positief over de samenwerking en de opbrengsten. Vanaf 2012 zijn vanuit het rijk echter geen middelen meer beschikbaar voor het project en zullen gemeenten moeten beslissen of zij het project met eigen middelen voortzetten. Uit dit onderzoek komen drie aanbevelingen voor de voortgang van het project naar voren:

Opgebouwde expertise benutten; nu doorpakken

Vanaf 2013 krijgen nieuwkomers geen inburgeringsaanbod meer van de gemeente en moeten zij zelf invulling geven aan hun inburgeringstraject. Een

project zoals het project Taalcoach kan de nieuwkomers op weg helpen en extra stimuleren om de taal te leren en zo problemen in de toekomst voorkomen. De financiële investering is gering en de opbrengsten zijn groot. In de meeste gemeenten loopt het project Taalcoach inmiddels goed. Afstemmingsproblemen in de samenwerking zijn overwonnen. Ook worden de intake en koppeling steeds efficiënter aangepakt. Als gemeenten een dergelijk project willen voortzetten, moeten zij nu doorpakken. De expertise op lokaal niveau blijft behouden en de vrijwilligers blijven beschikbaar voor het project. Hierdoor is het waarschijnlijk mogelijk met de inzet van minder middelen het project voort te zetten.

Bredere doelgroep mogelijk

De groep anderstaligen die behoefte heeft aan een taalcoach is groter dan de groep inburgeraars. Wanneer ook andere groepen betrokken worden, zoals vrouwen die in een isolement zijn beland, mensen met een taalachterstand die een mbo- of hbo-opleiding volgen of werkenden, kunnen de mogelijkheden worden onderzocht om het project uit andere bronnen mee te financieren. De concentratie op het verbeteren van de taal moet echter wel het uitgangspunt blijven. Er zijn andere maatjesprojecten die zich richten op andere aspecten en bijvoorbeeld meer gericht zijn op de zorgcomponent. Dat vraagt een ander type vrijwilliger.

Ondersteun uitwisseling van kennis en ervaringen

Het is niet noodzakelijk om een landelijke projectorganisatie aan te houden. De lokale projectleiders hebben inmiddels de nodige ervaring met de uitvoering van taalcoachprojecten. Wel verdient het de aanbeveling een platform of centraal aanspreekpunt te behouden om uitwisseling van kennis en ervaringen tussen vrijwilligers onderling en tussen projectleiders en vrijwilligers te ondersteunen.

Regioplan Beleidsonderzoek

Nieuwezijds Voorburgwal 35

1012 RD Amsterdam

T 020 531 531 5

F 020 626 519 9

E info@regioplan.nl

I www.regioplan.nl